

Szanowny Panie Generale, Panie Burmistrzu, państwo parlamentarzyści, mieszkańcy Kostrzyna nad Odrą, Koleżanki i koledzy.

W tym roku obchodzimy 25 rocznicę powstania ZWIĄZKU EMERYTÓW I RENCISTÓW STRAŻY GRANICZNEJ. Jak doszło do powołania naszego stowarzyszenia – oto odrobina historii.

Niewątpliwy wpływ na powstanie stowarzyszenia odegrały przemiany ustrojowe w Polsce, zapoczątkowane w końcu lat 80-tych ubiegłego wieku, oraz ich skutki, przejawiające się m. in. w coraz częstszym negowaniu przez niektóre środowiska polityczne uprawnień emerytalnych żołnierzy i funkcjonariuszy. Pojawiły się też sygnały dzielenia żołnierzy i funkcjonariuszy w służbie czynnej na tych, którzy wstąpili do służb po przełomie ustrojowym w 1990 r. i tych, którzy zaczęli służbę jeszcze w starym ustroju. Atmosfera podziałów zaczęła dochodzić do środowisk emerytów, co też miało wpływ na powstanie Związku.

Pomysł powołania stowarzyszenia, stawiającego sobie za główny cel obronę szeroko rozumianych interesów emerytów i rencistów służb granicznych (WOP i SG) oraz ich rodzin, pojawił się w roku 1996 wśród grupy emerytowanych funkcjonariuszy Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej w Przemyślu. W roku 1997 Komitet Założycielski uchwalił Statut Związku Emerytów i Rencistów Straży Granicznej i wraz z innymi dokumentami organizacyjnymi skierował do Sądu Wojewódzkiego w Warszawie. Związek nasz, jako stowarzyszenie posiadające osobowość prawną i działające na terenie całego kraju, został z dniem 28.05.1998r. zarejestrowany w rejestrze stowarzyszeń pod pozycją RSt. 3420.

Początki działań Związku z różnych przyczyn były trudne. Przełom nastąpił dopiero w roku 2009 na II Krajowym Zjeździe Sprawozdawczo-Wyborczym, gdzie wybrano nowy Zarząd Główny na czele z Kol. Janem Rutkowskim z Koszalina.

Od tego czasu nastąpiło przyspieszenie działań:

- opracowano program działania na okres kadencji,
- podjęto decyzje o wysokości składek statutowych i ich podziale,
- uchwalono wstępną instrukcję finansową Związku,
- założono konto bankowe,
- utworzono stronę internetową Związku (świetny pomysł dyskutowany na zjeździe w Przemyślu został urzeczywistniony dopiero przez kolegów z Koszalina),
- podjęto też decyzje w sprawach dot. legitymacji członkowskich, logo Związku, wzorów sztandaru Związku i odznak związkowych,
- Świętem Związku ustanowiono „Dzień Weterana Służby Granicznej” przypadający na 13. września.

- w lipcu 2010r. podjęto uchwałę o przystąpieniu Związku do Federacji Stowarzyszeń Służb Mundurowych RP.

Podjęto też decyzję o uchwaleniu nowego statutu i w tym celu zwołano Zjazd Nadzwyczajny Związku, który odbył się w styczniu 2012 r. w Koszalinie. Efektem obrad Zjazdu było uchwalenie nowego Statutu Związku, wprowadzającego dwuszczeblową strukturę organizacyjną: Regiony jako podstawowe jednostki organizacyjne w terenie i władze naczelne w postaci Zarządu Głównego i Głównej Komisji Rewizyjnej.

Po Nadzwyczajnym Zjeździe w 2012 roku Zarząd Główny wprowadził w życie pierwszy Regulamin Pracy Zarządu Głównego, określający m.in. sposób funkcjonowania i zadania Prezydium, zadania i zakresy czynności dla członków ZG oraz procedurę podejmowania uchwał, w tym drogą elektroniczną. Wprowadzenie elektronicznej procedury podejmowania uchwał znacznie usprawniło pracę ZG, ułatwiło konsultacje i skróciło proces podejmowania decyzji. Był to miły krok w działalności Zarządu Głównego i wzajemnej komunikacji jego członków.

Po Nadzwyczajnym Zjeździe i w dalszych latach nastąpiła rozbudowa struktur związkowych i liczby ich członków. Obecnie mamy 15 Regionów Związku i około 1000 członków. Pomimo zmian we władzach Związku podczas kilku już Zjazdów trend rozwojowy został utrzymany.

Wspomnę Kolegów, którzy z zaangażowaniem kierowali naszym Związkiem:

- Adam Palich z Przemysła,
- Bogusław Surdy z Nowego Sącza,
- Śp Zbigniew Chowaniec z Nowego Targu,
- Jan Rutkowski z Koszalina,
- Mariusz Kosmaty z Cieszyna,
- Adam Miksiewicz z Nowego Sącza,
- Śp. Marek Meszyński z Koszalina.

Od października 2021 roku Związkiem kieruje wypowiadający te słowa Sławomir Matuszewicz z Regionu Cieszyn.

Tyle historii. Jako stowarzyszenie zajmujemy się ochroną interesów członków Związku w zakresie przysługujących, im z tytułu uprzedniej służby lub pracy, uprawnień socjalno – bytowych, zdrowotnych i kulturalnych. Zajmujemy się reprezentowaniem tych interesów wobec organów władzy i administracji państwowej, kierownictwa Straży Granicznej, kierownictwa jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, jak również wobec samorządów terytorialnych oraz innych organizacji i stowarzyszeń – we wszystkich sprawach, w tym głównie dotyczących warunków socjalno - bytowych i podziału środków funduszu socjalnego. W zakresie tym podejmujemy szereg

działań nie tylko wobec członków, ale szerzej, wobec całego środowiska „pograniczników”.

Od czasu uchwalenia ustawy represyjnej (w grudniu 2016 roku) pomoc i wsparcie dla represjonowanych stało się jednym z głównych priorytetów działalności Związku. Nie mogło być inaczej, ponieważ części naszych kolegów i koleżanek zaczęto obniżać lub zabierać emerytury i renty za sam fakt służby w WOP-ie w bezpośredniej ochronie granicy w PRL, głównie w przejściach granicznych i niekiedy strażnicach, w zakresie kontroli ruchu granicznego i zwalczania przestępczości granicznej.

Uchwaleniu tej ustawy towarzyszyła propagandowa nagonka w mediach rządowych, gdzie zaliczono nas do zbrodniarzy, a także podjęto działania (IPN) do wyrugowania nazwy WOP z pamięci społecznej i historycznej (likwidacja pomników, tablic pamięci, zmiana nazw ulic mających w nazwie WOP, czy też szkół o tej nazwie).

Związek współpracuje i aktywnie współdziała z wieloma instytucjami i stowarzyszeniami, w tym szczególnie z:

- Komendą Główną Straży Granicznej, Oddziałami SG i Placówkami SG, w których rejonie działania znajdują się nasze Regiony; statutowa siedziba naszego Związku w Warszawie mieści się, za zgodą KGSG, pod adresem Komendy Głównej SG, natomiast adres korespondencyjny z powodów praktycznych – to adres aktualnego miejsca pobytu Prezesa Związku. Za zgodą Komendanta Głównego SG (porozumienie wynegocjowane przez nieżyjącego już Prezesa M. Meszyńskiego), mamy możliwość korzystania raz w miesiącu z pomieszczeń służbowych w jednostkach SG do odbywania spotkań, a także do odpłatnego wykorzystania przez Regiony w działalności związkowej pojazdu służbowego z kierowcą.
- Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym Funkcjonariuszy SG – centralą w Warszawie i strukturami w terenie. Jest w tej sprawie porozumienie wynegocjowane w roku 2015 przez b. Prezesa Adama Miksiewicza. Ułatwia ono kontakty robocze obydwu stowarzyszeń; należy podkreślić, że NSZZ FSG ma w niektórych swoich strukturach koła emerytów i rencistów SG, co ma znaczenie przy uzgadnianiu wspólnego stanowiska w niektórych sprawach dot. problemów emerytalnych aktualnych funkcjonariuszy, ponadto NSZZ FSG popiera nasze postulaty dot. konieczności usunięcia z obiegu prawnego ustawy represyjnej i przywrócenia praw nabytych.
- Federacją SSM RP, a w jej ramach ze stowarzyszeniami ją tworzącymi. Delegaci Związku od roku 2014 nieprzerwanie wchodzi w skład zarządu Federacji i wpływają na jej działania, a członkowie Związku niemal zawsze biorą udział we wszystkich przedsięwzięciach Federacji. Aktualnie w Zarządzie Federacji jest 4 naszych członków: Kol. Piotr Iwat, (który w okresie od.10.09.2022 r. do 23.02.2023 r. był Przewodniczącym

Federacji), Kol. Zbigniew Hadaś, Kol. Krzysztof Miś i Kol. Andrzej Krasicki, a w Komisji Rewizyjnej Federacji – Kol. Mariusz Kosmaty.

- Bractwem Mundurowym Rzeczypospolitej Polskiej, prężnie działającym od kilku lat stowarzyszeniem, z którym Związek nasz nawiązał owocną współpracę, w której ramach są wspólnie organizowane konferencje i protesty w obronie praw nabytych żołnierzy, funkcjonariuszy i pracowników służb mundurowych. Innym wspólnym działaniem jest organizowana od kilku lat akcja „Szlachetna Paczka” i coroczna Konferencja w Kołobrzegu w obronie praw osób represjonowanych.

Jest jeszcze wiele innych stowarzyszeń, w tym lokalnych, z którymi nawiązaliśmy cenną współpracę.

Pamiętamy o poległych w obronie granic naszej ojczyzny, staramy się chronić obiekty upamiętniające przeszłość. Chcemy poznać prawdę i przywrócić godność i honor pokrzywdzonym przez zawirowania historii. Przykładem może tu być postać młodego WOP-isty kpt. Zbigniewa Plewy, zamordowanego wraz z dwoma podwładnymi w 1947 r. w Rycerze Górnej przez dezentera, uznanego obecnie za żołnierza wyklętego i obwołanego bohaterem. Pomnik kpt. Zbigniewa Plewy w Rycerze Górnej został usunięty w ramach „dekomunizacji” w dniu 30 marca 2018 roku, a płyta upamiętniająca zamordowanych żołnierzy wraz z Orłem została zabrana do IPN w Krakowie. Były D-ca Strażnicy WOP w tej miejscowości mjr Tadeusz Kwiedacz przez kilka lat poszukiwał źródłowych materiałów na temat mordu żołnierzy w Rycerze Górnej i napisał książkę pt. „Prawda na granicy. Inna historia Zbigniewa Plewy i Stanisława Kopika”, którą zaprezentował w czerwcu 2023 roku. Autor książki jest tutaj z nami i rozdaje książkę ze swoimi dedykacjami.

Do ważniejszych naszych akcji organizowanych przez nasz związek można zaliczyć też:

- zbieranie podpisów poparcia dla poselskich inicjatyw zmierzających do poprawy lub uchwalenia nowych ustaw przez Sejm, np. tzw. „Wdowia Renta”, czy „Emerytura bez Podatku”.
- udział naszych członków od kilku już lat w corocznym Rajdzie Górskim „Szlakami Obrońców Granic”,
- pikniki i spotkania, zawody sportowe z udziałem przedstawicieli innych służb mundurowych z okazji rocznic upamiętniających polskie formacje graniczne i polskich pograniczników, organizowane głównie przez Regiony w Cieszynie, Kołobrzegu, Nowym Sączu, Słubicach, Szczecinie, Świnoujściu, a ostatnio także w Raciborzu,
- Udział członków Regionów w lokalnych uroczystościach z okazji świąt państwowych czy resortowych.

Na koniec jeszcze dodam ,że Finanse Związku pochodzą ze składek członkowskich, darowizn i czasem od dotacji od samorządów na ciekawe projekty patriotyczne czy socjalne. Związek nie prowadzi działalności gospodarczej, ale Regiony niekiedy korzystają ze wsparcia z funduszu socjalnego Straży Granicznej, którego dysponentami są Komendanci Oddziałów SG. To wsparcie ma charakter socjalny i dotyczy indywidualnych emerytów czy rencistów, ale też może dotyczyć spotkań integracyjnych, imprez strzeleckich, kulturalnych, krajoznawczych, wycieczek, pielgrzymek, czy odpłatnego wykorzystania służbowych pojazdów SG przez Regiony dla swojej działalności statutowej. Przy ważnych centralnie organizowanych uroczystościach przez Zarząd Główny mamy wsparcie od naszego brokera ubezpieczeniowego, czyli od spółki WDB z Warszawy, obsługującej funkcjonariuszy i pracowników SG oraz emerytów SG i WOP.

Jesteśmy Związkiem ludzi, którzy służbę czynną i pracę zawodową mają już poza sobą. Jednak Związek tworzą ludzie z otwartymi umysłami, chcący działać dla społeczeństwa, ludzie zainteresowani problemami środowiska i świata. Związek to przede wszystkim ludzie, którzy dbają - bo chcą - o dobro innych. Po to właśnie 25 lat temu utworzono nasze stowarzyszenie. Mam nadzieję, że niezależnie od tego, co przyniosą losy historii, nasz Związek doczeka kolejnych, pięknych rocznic, czego sobie i państwu życzę.

Kończąc pragnę serdecznie podziękować władzom samorządowym Kostrzyna nad Odrą, Panu Burmistrzowi Andrzejowi Kuntowi, Dyrektorowi Muzeum Twierdzy Kostrzyn Panu Ryszardowi Skałbie, a także Dyrektorowi Kostrzyńskiego Centrum Kultury Panu Zdzisławowi Garczarek.

Dziękuję także Orkiestrze MOSG za uświetnienie naszej uroczystości oraz Komendantowi Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej za pomoc w zorganizowaniu dzisiejszych obchodów 25. Rocznicy powstania ZEiRSG.

Proszę jeszcze o wystąpienie naszych wybitnych gości - Członków Honorowych Związku, którym teraz zostaną wręczone legitymacje członkowskie tj.:

Pani Sylwia Więckiewicz, Pan Radosław Grzęda, mjr w st. spocz. Tadeusz Kwiędacz.

Za wybitne zasługi dla Naszego Związku chcemy także uhonorować repliką statuetki pogranicznika członków reprezentacji ZEiRSG i jednocześnie zwycięzców jubileuszowego 50. Rajdu Górskiego „Szlakami Obrońców Granic” – Bieszczady 2023, a więc koleżankę i kolegów:

Andrzej Budzyński, Beata Jakubicka, Jarosław Kęsicki, Adam Miksiewicz, Grzegorz Pieszko, Tomasz Zarosiński.

Dziękuję za uwagę.

Sławomir Matuszewicz

Prezes ZEiRSG